

Šola v Vipavi. (H. Dejak.)

kami: *Veri in omiki*. Takoj umevaš, da ta napis ne izvira iz našega najnovejšega časa, v katerem je vera mnogim postranska stvar. Ako vprašaš, kako je s to šolo povedó ti zanimive stvari, zlasti to, da jo je l. 1861. zgradil pokojni dekan vipavski Jurij Grabrijan in sicer s cerkvenim denarjem. Zatrjujem ti, dragi čitatelj, da se mi je nehoté milo storilo ob tej misli: katoliški duhovnik, goreč za svoj poklic, je dal napraviti to zgradbo, kakor še mnogo drugih: vendar govorijo nekateri kratkovidni domačini v jedno mer, da je katoliški duhovnik po svojem stanu nasprotnik omiki in da cerkev ni nič storila za šolo.

Veličastno poslopje v Trgu je tudi veliko župnišče. Takih je malo po Slovenskem in kaže, da je bilo zgrajeno v onih časih, ko so privoščili Slovenci svojim dušnim pastirjem malo več kakor lisičjo luknjo. Veselo je slišati zlasti to, da se vipavska duhovščina v tej hiši kakor v svojem domu pogostoma zbira. Kdor hoče uživati lep razgled čez vipavsko dolino in videti dobro zadeseti portret pokojnega nepozabnega Grabrijana, naj ne zamudi iti v to hišo, ki se dviga visoko nad vsem Trgom.

Na najlepšem kraju v Trgu vidiš veliki grofovski grad, ki mi je po svoji notranjščini premalo znan, da bi ga mogel opisovati; lahko stopiš v „Čitalnico“, vidiš mnoge prodajalnice, naposled morda še greš na „Stari

grad“, holm na severni strani Trga ob rebru Nanosovem, kjer si ogledaš razvaline nekdanjega mogočnega gradu.¹⁾

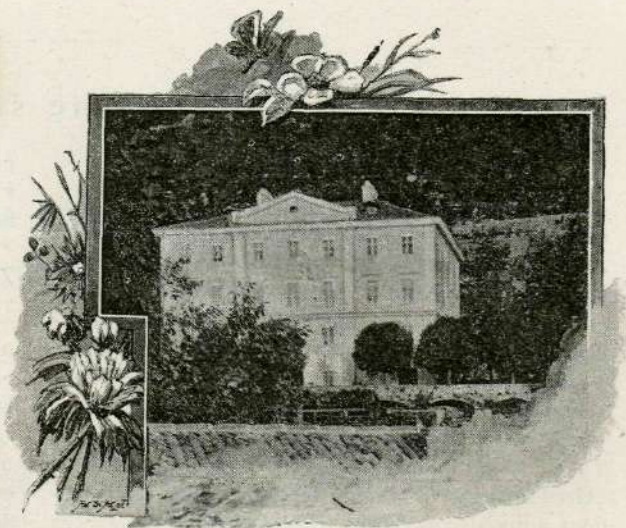
Tako si pa tudi pregledal vse znamenitosti vipavskega Trga. Seveda so za popotnika ali šetalca v prvi vrsti znameniti prijatelji in znanci, in takih imam nekoliko tudi v prijaznem Trgu: le žal, da kratko odmerjeni čas ni dopuščal izpolniti vseh vljudnostnih dolžnostij in vseh srčnih želj.

V vipavskem Trgu se je naša družba nekoliko premenila. Prijazni znanec z Razdrtega se je vrnil domov, zato pa sta se pridružila dva druga sopotnika: jeden dijak, ki je bil pred kratkim dovršil zrelostni izpit, drugi pa krepak domačin iz naše soseske, ki je imel nositi našo prtljago, zlasti fotografske priprave. Srčno smo se poslovili z omenjenim znancem, ki je s svojim vozičkom urno zdrčal domov, in še sedaj mu kličem tje v prijazno Razdrto: Zdravi in srečni!

Ker se zanimam povsodi najprej za znanstvene in umetnostne razmere, vleklo me je iz Trga, da obiščem dragega znanca in prijatelja na Vrhpolju, slikarja in velikega prijatelja umetnosti sploh in ob enem duhovnega pastirja vrhpoljske duhovnije.

Vrhpolje stoji jako ugodno in lepo. Tam, kjer pribobneva včasih silovita Bela doli iz pustih grap, potisnjeno je Vrhpolje v nekak kót med Nanosom in severnim Kovkom, pa ima vendar razgrnjeno vipavsko dolino pred seboj. Ko bi imelo Vrhpolje namestu razposajene Bele drug stanovit in miren potok poleg sebe, bilo

¹⁾ Na podobi str. 441 se vidijo razvaline večje, nego so dandanes.

Župnišče v Vipavi. (H. Dejak.)